

Міністерство освіти і науки України

Полтавський інститут економіки і права
вищого навчального закладу

„Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”

Національний авіаційний університет (м. Київ)

Київський державний інститут декоративно-прикладного
мистецтва і дизайну імені М. Бойчука

Полтавський обласний інституту післядипломної педагогічної освіти
імені М.В. Остроградського

МАТЕРІАЛИ

Сьомої Всеукраїнської науково-практичної
конференції

**«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ЕКОНОМІКА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ»**

27-28 квітня 2010 року

Полтава 2010

**Сьома Всеукраїнська науково-практична конференція «Людина, суспільство, економіка: актуальні проблеми та перспективи взаємодії»
– Полтава: ШЕП, 2010 – 137 с.**

*Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського інституту економіки і права
ВНЗ «Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
Протокол засідання № 3 від 15 квітня 2010 року*

Програмний комітет

Таланчук П.М. – почесний голова

Мучник Л.М. – голова

Заступники голови:

Бокань В.А.

Зелюк В.В.

Ляхоцький В.П.

Яковлев М.І.

Організаційний комітет

Губарь В.М. – голова

Глоба С.М. – заступник голови

Дорошенко В.М. - секретар

Члени комітету

Анюховський А.М.

Безпарточний М.Г.

Волошко Л.Б.

Зернова В.К.

Кальян О.С.

Марченко Н.Г.

Опря А.Т.

Сахно Т.В.

Сирота Ю.О.

Скомаровська Л.І.

Черкас В.В.

Шаравара Р.І.

Шувалова В.А.

Щур В.П.

Відповідальний за випуск: Губарь В.М.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

В.А.Мищенко	Массовые технологии и многоканальная криптография	3
П.В.Ворона	Деякі особливості впливу органів місцевого самоврядування на регіональний розвиток	5
О.М.Дікова-Фаворська	Шляхи подолання бар'єрності в житті осіб з функціональними обмеженнями здоров'я	8
А.М.Мучник	«Реквием по книге»	10
А.Т.Опря	Наукові основи використання статистичних методів в аналізі й дослідженні економічних явищ. Методологічний аспект	12
О.Г.Кратко	Тестування як інструмент оцінювання результатів навчання в дистанційному навчанні (ДН)	15
С.В.Шейко	Суб'єктно-суб'єктні відносини в освіті – основа педагогіки співробітництва	17
Ю.І.Приходько, К.Ю.Приходько	Інноваційна педагогічна діяльність як засіб управління освітою	19
М.Т.Безотосний	До питання формування української національної ідеї: витоки і сьогодення	23
В.В.Черкас	Концепція кредитування малого бізнесу комерційними банками України та шляхи розвитку на даному етапі господарювання	25
В.М.Губарь	Деякі аспекти застосування дистанційних технологій навчання для підготовки фахівців	28

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК НА ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

М.В. Брегеда	Історична наука про десталінізацію українського суспільства	30
О.А. Мучник	Юдео-християнські принципи та суспільна мораль	31
Р.Ю.Клочко	Гуманітарна складова геополітики України	32
А.В.Федько	Освіта як чинник становлення громадянського суспільства	33
О.В. Горик, С.В. Аксьонов	Концепція політичної освіти та реалізації науково-організаційного потенціалу студентської молоді	35
С.О.Німчин	Розуміння пізнавальної цінності алогізму, як вихід за межі обмеженого формалізованого знання	36
Л.І.Ворона	Наукові школи Миколи Миколайовича Боголюбова	38
М.Т.Безотосний	До питання про етногенезу української державотворчої ідеї періоду Київської Русі	40

ГАРМОНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

О.С.Кальян	Особливості здійснення цивільно-процесуального представництва прокурором	42
Г.В.Лаврик	Термінологічна визначеність і змістовне наповнення поняття особистих (громадянських) прав людини в Україні	43
А.А. Попов	Правові проблеми місцевого оподаткування	44
А.Е.Моисеев, Б.В.Гурьев	Права человека и гражданина: современные тенденции и взгляды	45
С.В.Кісс	Роль колективного договору в правовому регулюванні трудових відносин	47
В.Л.Мосієнко	Актуальні теми співвідношення духовної і світської влади	48
Г.М. Аванесян, С.С.Клочкова	Правові аспекти поняття і складу земель сільськогосподарського призначення	49
В.Ф.Коваленка	Шляхи реформування українського судочинства	50
Л.О.Нікілєва	Удосконалення системи нормативно-правового забезпечення соціального захисту населення	52
В.С.Яковенко	Практичні кроки української держави щодо реалізації цілей та завдань реформи державної служби в Україні на сучасному етапі національного державного будівництва	53
В.М.Молчановська	Правове регулювання режиму комерційної таємниці господарських товариств в Україні	55
А.А.Прохазка	Право на питание и здоровье человека	56
В.О.Каюн	Формування психологічної готовності майбутніх юристів до професійної діяльності	57

викликами катастрофічним, набагато гіршим, ніж при звичайній технології іспиту;

– висока вартість розробки стандартизованих тестів;

– проблема, характерна для України, – прагнення використовувати тестові технології повсюдно, замінити тестуванням інші методи оцінювання, не звертаючи увагу на те, що застосування тестування має певні межі, й у деяких випадках воно неприйнятне;

– відсутність достатньої кількості фахівців у галузі освітніх вимірювань. Дуже часто викладачі й керівники не уявляють, що щось можна робити з отриманими первинними результатами тестування, що кількість правильних відповідей на завдання тесту є не завершенням процесу тестування, а тільки точкою відліку для подальших розрахунків і визначення тестового бала, тобто реального рівня підготовки студента;

– незвичність тестової методики для школярів, студентів, абітурієнтів і їхніх батьків. Тестові технології не довіряють. Суспільство повинне звикнути до нової для нас технології. Потрібно

ширше використовувати у школах і вишах оцінювання знань за допомогою тестування. Для цього розроблений і пропонується комп'ютерно-програмний комплекс КТ (<http://www.kt-test.net.ua>), що використовується в декількох навчальних закладах України, зокрема в Університеті економіки та права «КРОК» (м. Київ).

Література:

1. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест: Навч. посіб. – К.: Майстер клас. – 2006 – 160 с.
2. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навчальний посібник. 3-є вид./ За ред. В.М.Кухаренка – Харків: НТУ "ХП", "Торсінг", 2002. – 320 с.
3. Парашенко Л.І. Тестові технології у навчальному закладі: Метод. посібник / Л.І.Парашенко, В.Д.Леонський, Г.І.Леонська; Наук. ред. О.І.Ляшенко – К.: [ТОВ "Майстерня книги"], 2006. – 217 с.
4. <http://www.kt-test.net.ua>

С.В.Шейко

кандидат філософських наук, завідувач, професор кафедри філософії, психології та педагогіки Полтавської державної аграрної академії

СУБ'ЄКТНО-СУБ'ЄКТНІ ВІДНОСИНИ В ОСВІТІ – ОСНОВА ПЕДАГОГІКИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Анотація. Аналізуються суб'єктно – суб'єктні відносини в освіті як основа критичного мислення в сучасній педагогіці співробітництва.

Аннотация. Анализируются субъект-субъектные отношения в образовании как основа критического мышления в современной педагогике сотрудничества.

Annotation. The article is about subject-subject relationships in education as a base of critical thinking in a modern pedagogical collaboration.

Найвиразніша ознака сьогодення – надзвичайна швидкість соціальних змін, що мають радикальний характер в умовах розвитку інформаційного суспільства. Протягом короткого часу істотно змінюється політичне обличчя багатьох держав світу, зокрема українського суспільства, що пов'язано з розвитком демократичного відкритого характеру української людини, її прагненням до національної самоідентифікації та важливими запитами сучасної глобалізації.

Становлення нової демократично цілеспрямованої особистості не можливе без пошуку нової парадигми освіти та її організаційних інституцій безперечно пов'язаних з практичним втіленням громадянських ідеалів цивільного суспільства. Втілення ідеалів сучасної освіти має спиратися на принципи критичного мислення як запоруку подолання відчуження влади і громади від освіти та ствердження педагогічних засад співробітництва і діалогу.

Карл Поппер розвиваючи вчення про відкрите суспільство доводив, що розум і наука розвивається шляхом взаємної критики, тобто забезпеченням вільної думки [1]. Педагогіка пригноблення має відійти в тоталітарне минуле, а замість неї повною мірою має ствердитися освіта співпраці на основі розвитку дійсного критичного мислення суб'єктів педагогічної дії. Вчитель немає права нав'язувати зверху власне мірило «вищих» цінностей учням, а мусить старатися збуджувати їхній інтерес, піклуватися про душі своїх вихованців. Розвинена нація характеризується здатністю до високоосвіченого, критичного мислення, своєчасним виявленням та вирішенням важливих суспільних проблем.

Бразильський філософ освіти кінця ХХ століття Пауло Фрейре аргументовано стверджував, що демократично розвинена нація становить діалектичну єдність вільних і незалежних людей, які в діалогах між собою визначають стратегічні напрямки і способи свого особистого й суспільного розвитку [2]. Історичне покликання нації полягає в тому, щоб стати власними перетворювачами своєї суспільної реальності. Лише так люди стають **Суб'єктами**, а не об'єктами своєї власної історії.

Власна педагогічна практика Фрейре є підтвердженням того, що діалог між викладачем та студентом можливий, оскільки педагоги повинні вчитися разом з тими, кого вони навчають на основі критичного мислення. Пізнати методологію освіти Фрейре означає переконатися в можливості визвольної освіти і справжнього спілкування. «Мої студенти – це мої ж майбутні колеги, а з колегами

спілкуються, а не нав'язують їм «точку зору», що її вони зобов'язані сприйняти як єдино правильну».

Згідно з бразильським освітянином Пауло Фрейре, в галузі освіти здійснюється політика визначення ключових напрямків розвитку, як – справа «спеціалістів», які краще знають, що потрібно пересічній людині. Такий підхід латиноамериканський дослідник називає «технократичним» і піддає його різкій критиці, вважаючи його антигуманним і гнобительським, оскільки за такого підходу народ не має змоги самостійно висловитися, промовити своє слово про світ і своє місце в ньому. За першого підходу державна влада, спираючись на думку фахівців, «експертів», проголошує монолог, змушуючи населення лише вислуховувати його й пристосовуватись до умов, насаджених силою.

Протилежним підходом, що визначає стратегію освіти майбутнього є «проблематизування», тобто подання суб'єктам освіти ситуації, в якій вони перебувають, як проблеми, та спільний пошук способів вирішення цієї проблеми. Другий підхід – «проблематизування», відкриває людям можливість самим, на основі критичного осмислення, втручатися в реальність для поліпшення свого життя. Не заперечуючи важливості функцій державного управління з розробки і здійснення конкретних програм чи планів стратегічного характеру розвитку освітянської діяльності, такий підхід вимагає, щоб ці програми і плани ґрунтувалися на визнаних суспільством цілях і шанованих ним цінностях.

Центральна думка Пауло Фрейре полягає в тому, що людина може знати лише тією мірою, щоб «проблематизувати» природу, культурну та історичну реальність, у яку вона «занурена». Проблематизування – це антитеза до технократичної позиції «вирішення проблеми».

Освіта за методом Фрейре – це практика свободи, оскільки вона визволяє педагога не меншою мірою, аніж його учнів, від подвійного рабства мовчання й монологу. Обидва партнери визволяються, коли розпочинають учитися. Лише постійно розвиваючи критичне ставлення до дійсності, люди зможуть подолати становище пристосування, щоб узгодитися з духом часу.

Найбільшою трагедією сучасної людини є панування над нею міфічних стереотипів і маніпулювання нею за допомогою організованої реклами, в подібній ситуації людина позбувається можливості вибору, потопає у нівелюючій анонімності, без віри і надії. Трагічно налякані люди бояться автентичних стосунків, лякаючись самотності, вони збираються в групи, яким бракує критичних стосунків, що трансформували їх в осередок співпраці, у справжню громаду. «Стадність – то завжди притулок для пересічності», - казав Микола Миколайович Веденяпін у «Докторі Живаго».

Згідно з бразильським філософом-освітянином становлення суб'єктно – суб'єктних відносин в освіті має певні етапи – адаптацію та інтеграцію з середовищем. Інтеграція на відміну від адаптації є суто людською діяльністю. Інтеграція – це результат здатності пристосовувати себе до реальності плюс критична здатність робити вибір і трансформувати

дану реальність. Інтригована особистість – це особистість як Суб'єкт. Адаптована людина є особистість як об'єкт. Адаптація – симптом дегуманізації. Лише постійно розвиваючи критичне самостійне ставлення, люди зможуть подолати становище пристосування, щоб узгодитися з духом часу.

Звичайна пересічна особа пригнічена, принижена, обернена на глядача, нею маніпулюють за допомогою міфів створених потужнішими соціальними силами. На стадії замкненого суспільства люди занурені в реальність. Коли замкненість суспільства руйнується, люди виходять на поверхню. Вже не просто спостерігачі, вони випрямляють плечі, відмовляються очікувати й прагнути втручання. Їх більше не задовольняє позиція споглядання, вони хочуть участі.

Загальною передумовою для критичного входження в історичний процес буде така форма освіти, яка дала б людям змогу розуміти самих себе, свої обов'язки, свою роль у новому культурному кліматі, тобто, по суті, розуміти саму свою здатність до розуміння. В кінцевому підсумку розвиток критичної свідомості означав би зростання здатності до вибору. Розвиток пробудженої критичної свідомості характеризує не природний стан змін, а зростання критичних освітніх дій, що ґрунтуються на сприятливих історичних умовах.

Освітянський діалог, педагогіка співробітництва властиві відкритим демократичним суспільствам. Діалог вимагає соціальної й політичної відповідальності. Без діалогу неможливе самоврядування. Налаштовувати людей на постійну критичну переоцінку, аналіз власних відкриттів, освоєння наукових методів і процесів та сприйняття себе в діалектичних стосунках зі своєю суспільною реальністю, така освіта може допомогти її учасникам набувати дедалі критичнішого ставлення до світу та його трансформації.

Отже, потрібна освіта орієнтована на дослідження замість повторення недоречних принципів. Освіта типу «прагну знати», замість простого «я знаю». За твердженням Пауло Фрейре, традиційна освіта відчужувала теорію від практики, оскільки їй бракувало потягу до доведення, до відкриття, до дослідження. «Наш традиційний навчальний план, відірваний від життя, зосереджений на словах, що не містять у собі реальності, позбавлений конкретної дії, ніколи не міг розвинути критичної свідомості. Це покладання на механічне запам'ятовування й тенденція до абстрактності, що на ділі інтенсифікує нашу наївність».

Навпаки, демократія й демократична освіта ґрунтуються на довірі до людей, на вірі в те, що вони не лише спроможні, але й повинні обговорювати проблеми своєї країни, свого континенту, свого світу, своєї праці, проблем самої демократії. Фрейре констатує, що він розглядав освіту як намагання визволити людей, а не як ще один інструмент для домінування над ними.

Суб'єктно-суб'єктні відносини становлять загальну основу сучасної педагогічної дії, в якій рівноправне місце посідають наставники, вчителі – з одного боку, та учні, студенти, слухачі, з іншого

боку, оскільки вчитель не лише навчає власну аудиторію, але в той же час навчається сам, пізнаючи нові погляди, юні душі своїх слухачів. Стосунки між двома Суб'єктами не можуть мати характеру домінування, а навпаки, спонукають до аналізу діалогу, міжособистісного спілкування, змагання свідомостей, дістають мотив до аналізу посередництва світу – трансформованого та гуманізованого людиною, - у цьому спілкуванні характерним стає мотив до визначення критичної й творчої основи діалогу.

Методологічною основою організації самостійної роботи студентів є педагогіка

співробітництва викладача та слухачів на основі втілення принципів критичного мислення та суб'єктно-суб'єктних відносин в освіті, які сприяють розвитку творчих евристичних можливостей особистості.

Література:

1. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – Т.1. – К.: 1994. – С. 245-300.
2. Фрейре Пауло. Формування критичної свідомості / З. англ. Пер. О. Дем'янчук. – К.: Юніверс, 2003. – 176 с.

Ю.І.Приходько

кандидат педагогічних наук, доцент, головний науковий співробітник

Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України (м. Київ)

К.Ю. Приходько

Студентка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Анотація. У статті розглядається проблема впровадження інновацій у педагогічний процес вищих навчальних закладів як засіб управління підготовкою фахівців, підвищення якості їх навчання та виховання. Обґрунтовуються суперечності освітнього процесу, методологія реалізації інноваційних перетворень, алгоритм упровадження результатів наукових досліджень в практику.

Ключові слова: інновація, інноваційна педагогіка, педагогічний процес, методологія перетворень, передовий досвід, модель діяльності, управління освітою, якість підготовки фахівців.

Аннотация. В статье рассматривается проблема внедрения инноваций в педагогический процесс высших учебных заведений как средство управления подготовкой специалистов, повышения качества их обучения и воспитания. Обосновываются противоречия образовательного процесса, методология реализации инновационных преобразований, алгоритм внедрения научных достижений в практику.

Ключевые слова: инновация, инновационная педагогика, педагогический процесс, методология преобразований, передовой опыт, модель деятельности, управление образованием, качество подготовки специалистов.

Annotation. In the article the problem of implementation of innovations into pedagogical process of higher education institutions as the tool of management of specialist training, improving quality of their education and training. The contradictions of educational process, methodology of innovation changing realization, procedure of scientific achievement implementation are grounded.

Key words: innovation, innovational pedagogy, pedagogical process, methodology of changing process, advanced experience, management of education, quality of specialist training.

Історичний досвід, спеціальні наукові

дослідження та міжнародні документи красномовно свідчать, що саме від якісного стану системи освіти та її орієнтованості на інноваційний, науково-технологічний, інформаційний розвиток залежить не лише життєздатність будь-якої держави, але й її авторитет, значущість та лідерство в світовому співтоваристві [1, 3, 4]. Сучасний етап трансформації національної системи освіти в Україні на засадах Болонської декларації відзначається масштабністю та радикальністю, що повинно привести до якісно нового рівня її функціонування [2, 8, 9]. При цьому йдеться не просто про окремі вдосконалення тих чи інших напрямків, а про зміну парадигмальних основ її розвитку. Якщо йти в реалізації цього процесу стихійним шляхом, це може привести до механістичного, еkleктичного поєднання ряду нових ідей і проектів з традиційною освітньою практикою що, в свою чергу, з одного боку, знецінить і дискредитує це починання, а з другого – призведе до наростання в освітній сфері деструктивних явищ і процесів. Тому є необхідність здійснення інноваційних змін в системі освіти на основі розроблених і узгоджених в рамках єдиної парадигми світоглядних та методологічних засад. Тобто, мова йде про характер інноваційного процесу в освіті, про його суть, про співвідношення змінних та стабільних компонентів в освітньо-педагогічних процесах, про шляхи трансформації традиційного, усталеного в нове, незвідане. І пріоритетність цих процесів зрозуміла: адже без зв'язку з традицією немає новаторства та без використання досвіду минулого не можна побудувати майбутнє.

Проблема інноваційних перетворень, педагогічних інновацій знайшла відображення в дослідженнях зарубіжних і вітчизняних учених [6, 7, 13]. Саме поняття "інновація" походить від латинського – "оновлення, новизна, зміна". Новизна – це ідея, що є для конкретної особи новою. При цьому, як відмічає американський учений К. Роджерс: "Немає значення чи є ідея об'єктивно новою чи ні, ми визначаємо її в часі, який минув з її відкриття або першого використання" [цит. за